

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: والنٲین کاتاسانوف* (Valentin Katasonov)

برگردان: ا. م. شیری

۰۹ جنوری ۲۰۲۳

نیم قرن ستندرد دالر نفتی

کیسینجر و دالر نفتی: داستان یک دسیسه

پایه‌های نظام پولی و مالی جهان پس از جنگ جهانی دوم در کنفرانس بین‌المللی در برتون وودز (ایالات متحده آمریکا) در سال ۱۹۴۴ گذاشته شد. چهل و چهار کشور به پیش‌نویس ستندرد پیشنهادی آمریکا برای دالر طلا رأی مثبت دادند. واحد پول جهانی تسویه حساب‌های بین‌المللی در حوزه تجارت و سرمایه‌گذاری و انباشت ذخایر رسمی دالر آمریکا بود. واشنگتن به مقامات پولی سایر کشورها مبادله آزاد دالر با طلا از ذخایر خزانه‌داری آمریکا را تضمین کرد. در آن زمان، دالر هم به واسطه انبوه کالاهای تولید شده در اقتصاد آمریکا و هم ذخایر طلای آن پشتیبانی می‌شد. ستندرد طلا-دالر کمتر از دو دهه دوام آورد. ذخایر طلای آمریکا رو به کاهش نهاد و افراد بیشتری به مبادله «کاغذ سبز» با فلز زرد روی آوردند. شارل دوگل، رئیس‌جمهور فرانسه آخرین کسی بود که طلای آمریکایی را به ازای دالر در سال ۱۹۶۵ به دست آورد. پس از آن، تاریخ ستندرد طلا-دالر به صفحه آخر رسید. خزانه‌داری ایالات متحده سرانجام در ۱۵ اگست ۱۹۷۱ «پنجره طلایی» را بست و توقف مبادله دالر با طلا را رسماً اعلام کرد. صندوق بین‌المللی پول نیز در سال ۱۹۷۳ تصمیم گرفت نرخ ثابت ارز و برابری طلای دالر آمریکا را کنار بگذارد. در واقع، ستندرد طلا-دالر به موجودیت خود خاتمه داد.

نحوه جایگزینی این ستندرد مشخص نبود. پاریس پیشنهاد کرد که قیمت رسمی طلا (یا برابری طلا) تماماً مورد بازنگری قرار گیرد و آن را تا سه برابر، مثلاً تا سطح ۱۰۰ دالر در هر اونس تروا افزایش دهند. برخی دیگر یادآور شدند که در کنفرانس پولی و مالی سال ۱۹۴۴، جان مینارد کینز، رئیس هیأت انگلیس، واحد پولی فراملی «بانکور» را که توسط یک اتاق تهاتر بین‌المللی منتشر می‌شود، به عنوان ارز جهانی پیشنهاد کرد. نسخه انگلیس همانوقت رد شد. ولی به احتمال این که قبول شود، دوباره یادآوری کردند. کشورهای عضو صندوق بین‌المللی پول در اوایل سال ۱۹۶۸، به انتشار به اصطلاح حق برداشت ویژه (Special Drawing Rights) دست زدند. اولین بسته حق برداشت ویژه در جنوری ۱۹۶۹ منتشر شد. حق برداشت ویژه نمونه اولیه پول فراملی است که کینز از آن صحبت کرد. بسیاری‌ها مطمئن بودند که انتشار قدرتمند حق برداشت ویژه در دهه ۱۹۷۰ آغاز می‌شود و آن را «طلای کاغذی» نامیدند. با این وجود، مقدار کل حق برداشت ویژه منتشر شده در اوایل دهه ۱۹۷۰، بسیار کم بود.

به نظر می‌رسد که صاحبان پول (سهامداران اصلی فدرال رزرو ایالات متحده) قبلاً گزینه دیگری را آماده کرده بودند. اجلاس باشگاه بیلدربرگ در ماه مه ۱۹۷۳، در سویدن، در شهر سالتسجوبادن برگزار شد. بخش عمده ۸۴ شرکت‌کننده اجلاس، نمایندگانی دنیای مالی، بانکی و جهان نفت بودند. دیوید راکفلر برجسته‌ترین چهره این جلسه از «چیس منهتن» بود. همچنین، رابرت اندرسون (آتلانتیک ریچفیلد اویل)، لرد گرین هیل (بریتیش پترولیوم)، سر اریک رول («اس. جی. واربورگ»)، جورج بال (لیمن برادرز) و والتر لوی («نفت استاندارد») در آن شرکت داشتند. زیبگنیو برژینسکی نیز در این جلسه حضور داشت.

دستور جلسه باشگاه بیلدربرگ در سال ۱۹۷۳، همانطور که ویلیام اف. انگدال می‌گوید، توسط سیاستمدار کهنه‌کار امریکائی - رابرت دی. مورفی تهیه شد. او در سال ۱۹۲۲، زمانی که کنسول ایالات متحده در مونیخ بود، آدولف هیتلر کمتر شناخته شده را مورد توجه ویژه قرار داد و با ارسال پیام‌هایی به وزارت امور خارجه امریکا، توجه به این سیاستمدار خوش‌آینده را توصیه کرد.

والتر لوی، یکی از دستیاران دیوید راکفلر، سخنران اصلی امریکائی در سالتسجوبادن بود. چکیده سخنان او این بود که افزایش قیمت نفت در آینده نزدیک اجتناب‌ناپذیر است. سمت‌گیری‌های کلیدی رهبران تجارت جهانی نفت و بانک تدوین شد: اول، تدارک برای افزایش شدید درآمدهای نفتی و توزیع «درست» آن‌ها؛ دوم، آمادگی برای دریافت درآمدهای نفتی و تخصیص مناسب این درآمدها در قالب وام به اقتصاد جهانی.

اما در پائیز سال ۱۹۷۳، بحران به اصطلاح انرژی آغاز شد. این ساخته دست بشر بود. گروه راکفلر توانست در عرض چند ماه باعث افزایش چهار برابری قیمت نفت شود. شخصیت اصلی این فتنه، هنری کیسینجر، یکی از تحت‌الحمایه‌های قبیلۀ راکفلر بود، که به عنوان وزیر امور خارجه و مشاور امنیت ملی رئیس‌جمهور خدمت می‌کرد. کیسینجر نماینده «جنگ اعراب و اسرائیل» را ماهرانه تهیه و روی صحنه برد. او در جایگاه یک تحریک‌کننده حرفه‌ئی، مصر و سوریه را در ۶ اکتوبر ۱۹۷۳ تحت فشار قرار داد تا به اسرائیل حمله کنند. جنگ یوم کیپور در گرفت و مطابق برنامه‌ریزی بیلدربرگی‌ها، باعث افزایش بهت‌آور قیمت نفت شد. در نتیجه، تحریم نفتی صادرکنندگان نفت علیه ایالات متحده و برخی از کشورهای اروپای غربی (در درجه اول هالند) به عنوان همدستان اسرائیل به طور رسمی اعمال گردید. کشورهای اوپک در جلسه‌ای در وین در ۱۶ اکتوبر ۱۹۷۳ اعلام کردند، که قیمت طلای سیاه را از ۳.۰۱ (سه و یک‌صدم) دالر به ۵.۱۱ (پنج و یازده صدم) دالر در هر بشکه افزایش می‌دهند. این افزایش سریع ۷۰ درصدی قیمت، به معنای یک افزایش بی‌سابقه و یک بار در کل تاریخ بازار نفت بود. علاوه بر این، عربستان سعودی، کویت، عراق، لیبیا، ابوظبی، قطر و الجزایر روز بعد اعلام کردند که تولید نفت خود را در ماه اکتوبر نسبت به ماه

سپتامبر ۵ درصد کاهش خواهند داد. و در تداوم آن، ماهانه ۵ درصد نیز کاهش خواهند داد. این کاهش‌ها تنها زمانی پایان خواهد یافت که اسرائیل سرزمین‌های اشغالی را آزاد کند. قیمت نفت تا پایان سال، چهار برابر افزایش یافت!

سپس کیسینجر در سال‌های ۱۹۷۴-۱۹۷۵ سلسله مذاکراتی را با رهبران کشورهای اوپک در مورد موضوع گذار کامل به دلار در پرداخت‌های نفتی انجام داد که امکان حفظ سطح بالایی از تقاضا برای محصولات کاغذی چاپخانه فدرال رزرو ایالات متحده را فراهم آورد. عربستان سعودی، اولین کشور در این فهرست بود. تاریخ روابط ایالات متحده و عربستان سعودی از زمان جنگ جهانی دوم آغاز شد. فرانکلین روزولت در فبروری ۱۹۴۵، در بازگشت از کنفرانس یالتا، در کشتی امریکائی کوئینسی با پادشاه عربستان دیدار کرد. از ریاض ضمانت‌هایی مبنی بر دسترسی شرکت‌های امریکائی به ثروت نفتی عربستان سعودی دریافت شد و در مقابل، پادشاه سعودی تضمین‌های حمایتی ویژه از واشنگتن دریافت کرد. بدین منوال، واشنگتن لندن را از قلمرو نفوذ سنتی خود بیرون کرد.

کیسینجر موفق شد پادشاه عربستان را متقاعد سازد که واشینگتن می‌تواند از ریاض برای موافقت با استفاده ۱۰۰ درصدی از تجارت نفت «سبز»، دست و دل‌بازانه تشکر کند. اولاً- واشینگتن تسلیحات در اختیار ریاض قرار خواهد داد؛ ثانیاً- واشینگتن تضمین می‌کند که اسرائیل مانع افزایش نفوذ سعودی‌ها در منطقه نخواهد شد. سپس وزیر امور خارجه آمریکا موفق شد همه رهبران کشورهای اوپک را متقاعد کند که باید فقط از دلار استفاده کنند. در عین حال، کیسینجر از این رهبران خواست که دلارهای دریافتی خود را به بانک‌های غربی، در درجه اول امریکائی منتقل کنند. بانک‌ها نیز به کشورهایی که ارز «سبز» کافی برای واردات نفت ندارند، وام خواهند داد و این وام‌ها مستقیماً به سود صادرکنندگان نفت خواهد بود.

به این ترتیب، دلار نفتی در اواسط دهه ۱۹۷۰ متولد شد. پدر آن، هنری کیسینجر هنوز زنده است (۲۷ مه ۲۰۲۳، او ۱۰۰ ساله خواهد شد). و در جنوری ۱۹۷۶، در کنفرانس بین‌المللی پولی و مالی در کینگستون (جامائیکا)، کشورهای عضو صندوق بین‌المللی پول تصمیم گرفتند ستندرد طلا-دلار را لغو و ستندرد دلار-کاغذی را جایگزین آن کنند. طلا از دنیای پول بیرون رانده شد و دلار به یک انحصار مطلق در نظام پولی و مالی بین‌المللی تبدیل گردید. کنفرانس جامائیکا نه ستندرد دلار کاغذی، بلکه، ستندرد دلار نفتی را تصویب کرد.

امروز حوادث فاجعه‌باری در جهان رخ می‌دهد. نظم پولی و مالی جامائیکا در حال عبور از یک بحران جدی است. دلار امریکا جذابیت خود را حتی در کشورهای که متحد واشینگتن محسوب می‌شوند، از دست می‌دهد. عربستان سعودی عرضه نفت به یوان چین را عنقریب آغاز خواهد کرد. ترک‌های خطرناکی در ساختار نظم جامائیکا در حال شکل‌گیری است. گمان می‌رود مقدمات جایگزینی آن در پشت صحنه در حال انجام است.

برگرفته از: [تارنمای بنید فر هگ ستر ایتیژیک](#)

۱۷ دی- جدی ۱۴۰۱

*- پروفیسور، دکتر علوم اقتصادی، مدیر مرکز پژوهش‌های اقتصادی «شاراپوف» فدراسیون روسیه